PREDICTABILITY BETWEEN MATURITY AND IMMATURITY AT PRESCHOOLS

Marta MUTAŞCU (GANA)
PhD student, Babeş-Bolyai University Cluj-Napoca

Abstract: The literature in the field of education sciences addresses quite a little problem of predictability of maturity and immaturity of educators, so
We considered it appropriate to present some aspects even less definitive, but which constitutes conclusive aspects of so vast practitioners
and the complex of education.To streamline the teaching act unable to abstract
The predictability of school success or failure in a broad and open space of mature-
RII and must be recognized for immature education.

Keywords: predictability, maturation, immature, education, education, didactic act.

Programa actuală precizează că scopul învăţământului preşcolar este de a oferi copiilor aflaţi la vârsta preşcolară condiţiile necesare pentru o dezvoltare normală, şi deplină.

Scopul final al procesului instructiv-educativ din grădiniţă îl constituie pregătirea copiilor pentru şcoală, crearea unor şanse egale în procesul instruirii prin acoperirea diferenţelor între copii.

Indicele acestei pregătiri îl constituie criteriul şcolarizării, respectiv disponibilitatea copilului de a se integra rară dificultăţi în mediul şcolar instituţionalizat. Prin întreaga activitate desfăşurată în grădiniţă se urmăreşte realizarea unui echilibru între vârsta cronologică, dezvoltarea morfo-funcţională, psiho-motorie şi experienţa socială cristalizată în experienţa verbală a copilului.

Pentru ca debutul şcolar să se facă fară dificultate, copilul trebuie să aibă o serie de însuşiri psiho-fizice structurate în ceea ce se numeşte "maturitatea şcolară", "stare de pregătire pentru şcoală", "aptitudinea de şcolaritate". Această pregătire desemnează "echilibrul realizat de ansamblul proceselor psihice care deschid calea unei depăşiri şi a unor achiziţii noi."

Maturitatea şcolară constituie expresia unei faze de dezvoltare a copilului, ea marcând acel nivel al dezvoltării la care activitatea de tip şcolar poate contribui din plin la dezvoltarea personalităţii sale.

Pregătirea copilului pentru activitatea de tip şcolar, prevenirea imaturităţii şcolare, constituie probleme complexe, cu multiple dimensiuni. Am să mă refer în continuare la câteva din cauzele imaturităţii şcolare.

Există o serie de cauze care determină imaturitatea şcolară. Dintre acestea: factorii organici primari, predispoziţiile structurale ereditare (maturizarea morfo-funcţională tardivă, particularităţile individuale ale ritmului de dezvoltare, inclusiv a proceselor psihice, afecţiuni ale sistemului nervos central, leziuni nervoase primare),

precum şi factori organici secundari (traumatismele externe, tulburările interne şi cele vasculare, bolile cronice sau alte dereglări) şi factori sociali (mai ales anturajul socio-cultural negativ al familiei, climatul ei afectiv, aspiraţiile şi limbajul membrilor familiei) deosebit de importanţi în primii ani de viaţă.

Există şi multe fenomene cu repercusiuni asupra copilului, cum ar fi naşterea prematură, subalimentaţia. imaturitatea neuro-musculară. Alte tipuri de imaturitate şcolară pot fi determinate de factori organici sau de factori exteriori nocivi, de exemplu afecţiuni ale sistemului nervos central sau periferic, familie dezorganizată ,influenţe educaţionale neadecvate etc.

In sistemul nostru de învăţământ există anumite posibilităţi organizatorice de prevenire şi recuperare a handicapului somato-psihic sau socio-cultural al copiilor imaturi şcolar care trebuie exploatate la maximum.

La grupa mare, există probe psiho-sociologice care să indice nivelul maturităţii şcolare al copiilor. In urma verificărilor, educatoarea va trebui să găsească formele şi metodele prin care să înlăture imaturitatea. Ea trebuie să distingă copiii care prezintă numai carenţe de ordin educativ datorită unui mediu familial nefavorabil (familie dezorganizată, un nivel social-cultural scăzut) de copiii care prezintă debilitate sau pseudodebilitate mintală.

De asemenea, educatoarea trebuie să facă o programare judicioasă a activităţilor formative şi compensatoare diferenţiate în scopul preîntâmpinării inadaptării şcolare şi să-şi stabilească strategiile secvenţiale de diagnostic diferenţiat aplicând instrumente adecvate.

La grupele mari pe care le-am condus, am căutat exerciţii pregătitoare de cultivare a proceselor de cunoaştere senzorial, exersarea percepţiilor vizuale, a celor auditive şi antrenarea macro-motricităţii şi a motricitatii fine, stabilirea preferinţei spontane pentru folosirea mâinilor, fixarea dominantei laterale a braţelor şi a ochilor. De asemenea, am urmărit educarea atenţiei, a memoriei şi a limbajului copiilor.

Programele de recuperare au vizat şi exersarea analizatorilor, elaborarea reprezentărilor şi noţiunilor prealabile pentru învăţarea scris-cititului.

In concluzie, adaptarea copiilor de 6 ani la activitatea de tip şcolar este asigurată şi de factori non-intelectuali de personalitate.

In ţările cu experienţă în investigarea nivelului de pregătire a copiilor pentru şcoală,s-a constatat că în cazul majorităţii copiilor nepregătiţi pentru această activitate (aprox.70%)0 cauză principală constă în absenţa factorilor nonintelectuali - subdezvoltare fizică instabilitate psiho-motorie, capacitate redusă de concentrare, dominanta laterală manuală neconsolidată.

Pregătirea copilului pentru şcoală, activitate complexă ce vizează nivelul dezvoltării fizice şi neuro-fiziologice al proceselor cognitive, dezvoltării afectivităţii şi a capacităţii de socializare este determinată de factori interni, externi care acţionează asupra personalităţii în formare.

Maturitatea şcolară exprimă gradul de concordanţă dintre nivelul de dezvoltare al copilului şi cerinţele şcolare specifice clasei întâi.

Neconcordanţa dintre dezvoltarea copilului şi cerinţele şcolare afectează stabilitatea echilibrului relativ dintre factorii interni şi cei externi, determinând forme variate de inadaptare şcolară de tipul imaturităţii.

Determinarea nivelului de pregătire a copiilor pentru şcoală constituie o modalitate obiectivă de punere în evidenţă a randamentului obţinut şi reprezintă rezultatele procesului de educaţie, învăţare şi instruire, realizate prin diverse tehnologii în perioada preşcolarităţii.

Evaluarea la debutul şcolar furnizează şi informaţia necesară pentru adoptarea, pe baze ştiinţifice, a unor măsuri de stabilire a continuităţii în procesul de educaţie şi instruire a copiilor.

Pornind de la particularităţile de vârstă ale preşcolarilor, de la faptul că ei nu pot citi şi nici scrie, considerăm necesară elaborarea unei metodici speciale de evaluare cu ajutorul căreia cadrele didactice din grădiniţe şi clasele I vor efectua evaluarea comportamentelor personalităţii în devenire: social, afectiv, cognitiv, verbal şi motor.

Se ştie că evaluarea vizează eficienţa educaţiei şi a instruirii prin prisma raportului dintre obiectivele proiectate şi rezultatele obţinute de către copii prin activităţile lor. Evaluarea urmăreşte consecinţele acţiunii întreprinse de adulţi în procesul de formare a personalităţii copilului în ansamblu. Astfel ,pot fi preconizate trei direcţii ale evaluării prin strategii didactice adecvate, încheindu-se cu aprecieri asupra funcţionării interne a acţiunii educaţional-instructive, şi anume evaluarea: aptitudinilor, cunoştinţelor, competenţelor obţinute de copii la finele preşcolarităţii.

Considerăm necesare şi de o valoare indiscutabilă trei tipuri de evaluare: iniţială, continuă (formativă) şi finală. Fiecare din aceste tipuri de evaluare trebuie promovat pe parcursul anului de învăţământ, deoarece ele îşi au scopul şi rolul lor.

In procesul predării-învăţării şi al însuşirii conţinuturilor curriculare, o atenţie deosebită se va acorda evaluării formative. Ea sc va face în funcţie de obiectivele generale şi de referinţă şi nu în raport cu nivelurile atinse numai de unii copii (dotaţi şi supradotaţi). Evaluarea se va efectua într-un mod voalat, rară a stresa copiii. Cele mai frecvente metode şi tehnici de evaluare vor fi probele orale, practice (observări, investigaţii, convorbiri), iar uneori se vor aplica şi teste elementare.

In evaluarea preşcolarilor pot exista diverse modalităţi de apreciere a nivelurilor de cunoştinţe, capacităţi-atitudini, dar cea mai reuşită ar fi aprecierea prin calificativele: "foarte bine", "bine", "suficient".

Educatorii sunt liberi în elaborarea strategiilor şi selectarea metodelor de evaluare şi apreciere. Important este ca ele să aibă o funcţie constructivă. Drept suport pentru elaborarea testelor de evaluare pot servi nivelurile optime de dezvoltare a copilului la debutul şcolar.

Gradul de maturitate şcolară, în care concurează modalităţile de maturitate intelectuală (de structurare iniţială a mecanismelor intelectuale), de maturitate emoţional-volitivă (procesul de diferenţiere a emoţiilor, stabilizarea sentimentelor şi capacitatea de a le controla) şi de maturitate socială propriu-zisă (caracterizată prin adaptarea la condiţiile instruirii şi activităţii în şcoală, participarea cu responsabilitate la

această activitate), ilustrează comportamentele personalităţii copilului (social, afectiv, cognitiv, verbal, motor) la debutul şcolar.

Evaluarea nivelului de formare a comportamentelor, de pregătire a copilului pentru şcoală poate fi efectuată în baza următoarelor criterii:

Comportamentul social

- Relevarea şi respectarea poziţiei altui om.
- Pregătirea copilului pentru noul statut social, cel de şcolar, şi respectarea rolului său în procesul instruirii.
- Facultatea de a respecta interesele şi regulile stabilite de colectivul copiilor.

Comportamentul afectiv

- Formarea mecanismelor reglării volitive a acţiunilor:
  - Minimalizarea reacţiilor impulsive;
  - Capacitatea copilului de a-şi subordona şi ierarhiza acţiunile;
  - Posibilitatea de a învinge dificultăţile;
  - Gradul de independenţă;
  - Priceperea de a reacţiona adecvat la aprecierea sarcinii îndeplinite;
  - Capacitatea de a-şi analiza în mod independent unele rezultate obţinute;
  - Ritmul de lucru;
  - Respectarea anumitor norme de conduită.
- Gradul de dezvoltare a sferei emoţionale:
  - Generalizarea emoţiilor;
  - Capacitatea de a-şi stăpâni emoţiile.
- Nivelul de pregătire motivaţională:
  - Atitudinea pozitivă a copilului faţă de şcoală, dorinţa de a însuşi noi cunoştinţe (impulsuri cognitive), motive sociale dezvoltate şi exprimate prin tendinţa de a ocupa poziţia de elev;
  - Subordonarea motivelor, în sistemul ierarhic al cărora motivele şi interesele cognitive încep a deveni dominante.

Comportamentul cognitiv

- Capacitatea de a-şi concentra atenţia în activitate.
- Prezenţa reprezentărilor şi a unor cunoştinţe despre mediul ambiant (important este nu volumul lor, ci calitatea, gradul de generalizare a cunoştinţelor, capacitatea copilului de a le manipula în plan interior).
- Posedarea elementelor iniţiale ale gândirii analitice; capacitatea de a evidenţia caracteristicile generale ale obiectelor şi relaţiile dintre fenomene.
- Orientarea după model în procesul de lucru.
- Nivelul de pregătire pentru dirijarea conştientă a activităţii cognitive.
- Prezenţa intereselor cognitive.
- Posedarea mijloacelor senzoriale şi intelectuale; experienţa senzorială. Posedarea acţiunilor de percepţie, orientate spre analiza obiectelor, fenomenelor,

însuşirilor şi relaţiilor dintre aceste obiecte şi fenomene. Utilizarea elementară a sistemului etaloanelor senzoriale.

- Formarea coordonării vizual-motrice, percepţia relaţiilor fonofigurale, a poziţiei obiectului în spaţiu.

Comportamentul verbal

- Dezvoltarea funcţiei semantice şi comunicative a limbajului.
- Posedarea practică a tuturor aspectelor limbii materne (vocabular, cultură fonică, corectitudine gramaticală, limbaj coerent, expresiv).
- Prezenţa şi gradul de dezvoltare a formelor limbajului: situative, contextuale şi expresive.
- Dezvoltarea literară (perceperea, analiza elementară, reproducerea textelor, creativitatea).
- Formarea limbajului literar.
- Asocierea sunetelor vorbirii cu semnele lor corespunzătoare. Formarea premiselor citirii şi scrierii.
- Dezvoltarea creativităţii verbale.

Comportamentul motor

- Posedarea deprinderilor şi calităţilor motrice de bază.
- Formarea obişnuinţei de efectuare independentă a exerciţiilor fizice.
- Coordonarea auditiv-motorie.
- Dezvoltarea fizică armonioasă, formarea şi perfecţionarea capacităţilor psihomotrice.
- Fortificarea sănătăţii, formarea deprinderilor igienico-sanitare.

Copilul şi tânărul de astăzi cheltuiesc o mare parte din durata vieţii lor ca subiecţi supuşi actului didactic, perioadă in care se formează şi totodată se maturizează. Educaţia, instrucţia, invăţarea trebuie să fie nu numai utile, dar şi rodnice pentru dezvoltarea personalităţii sale.Utilitatea şi rodnicia nu pot fi măsurate in acest caz decât după eficienţa lor psihologică,după noile procedee,structuri şi organizări câştigate,respectiv după totalitatea progreselor dezvoltării realizate pe parcursul maturizării şcolare.Va trebui in mod evident să se ţină seama de caracteristicile intriseci ale materialului uman asupra căruia se acţionează, dar trebuie avut in vedere faptul că avem de a face cu un sistemextraordinar de complex,creat de noi înşine in cea mai mare măsură,prin educaţie. Baza de cunoaştere, pornind de la preşcolari, capătă noi şi noi valenţe. Comportamentul preşcolarului, dar şi a şcolarului mic este in permanenţă ghidat de cunoştiinţele primite pe diferite canale de informaţie care conduc la o lărgire considerabilă a cunoaşterii şi implicit a formării, dezvoltării, maturizării.

Învăţarea de vârsta preşcolară şi şcolară mică se distinge prin aceea că pune pe copil in faţa necesităţii de control, de confruntare şi de comparare cu modele corecte, cu rezultatele obţinute. Aceasta face posibilă o anumită apreciere, sancţionare pozitivă sau negativă a conduitei sale comportamentale, inclusiv a conduitei de formare şi dezvoltare. Toate conduc spre o generalizare crescândă a activităţii de gândire, căpătând

un puternic impuls inclinaţia educabilului către abordarea reflexivă a propriei activităţi de formare şi dezvoltare.

Extinderea câmpului educaţional face ca educabilul să fie solicitat in mai multe şi diverse direcţii, ceea ce antrenează o creştere a probabilităţii dispersiei de implicare in propria formare, implicit a maturizării sale, de aceea grija pe care trebuie să o avem este „ce, cum, cât să-i dăm, pornind de la familie şi continuând cu grădiniţa şi ulterior cu şcoala.

BIBLIOGRAFIE

Albulescu, I., (2020), *Instruirea bazată pe înţelegere. Cum îi sprijnim pe elevi să înveţe eficient*. Bucureşti, Editura Didactica Publishing House;
Bocoş, M., (2002), *Instruire interactivă. Repere pentru reflecţie şi acţiune.* Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană;
Cucoş, C., (2014), *Pedagogie, ediţia a III-a,* Iaşi, Editura Polirom;
Ionescu, M., (2007), *Instrucţie şi educaţie,* Arad, „Vasile Goldiş" University Press;
Pătrăuţă, T., (2008), *Didacticometrie. Esenţă, necesitate, proceduri*, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică;
Păun, E., Potolea, D., (2002). *Pedagogie. Fundamentări teoretice şi demersuri aplicative*. Iaşi, Editura Polirom.
Păun, E.,Iucu,R., (2000), *Educaţia preşcolară în România,* Iaşi, Editura Polirom.